

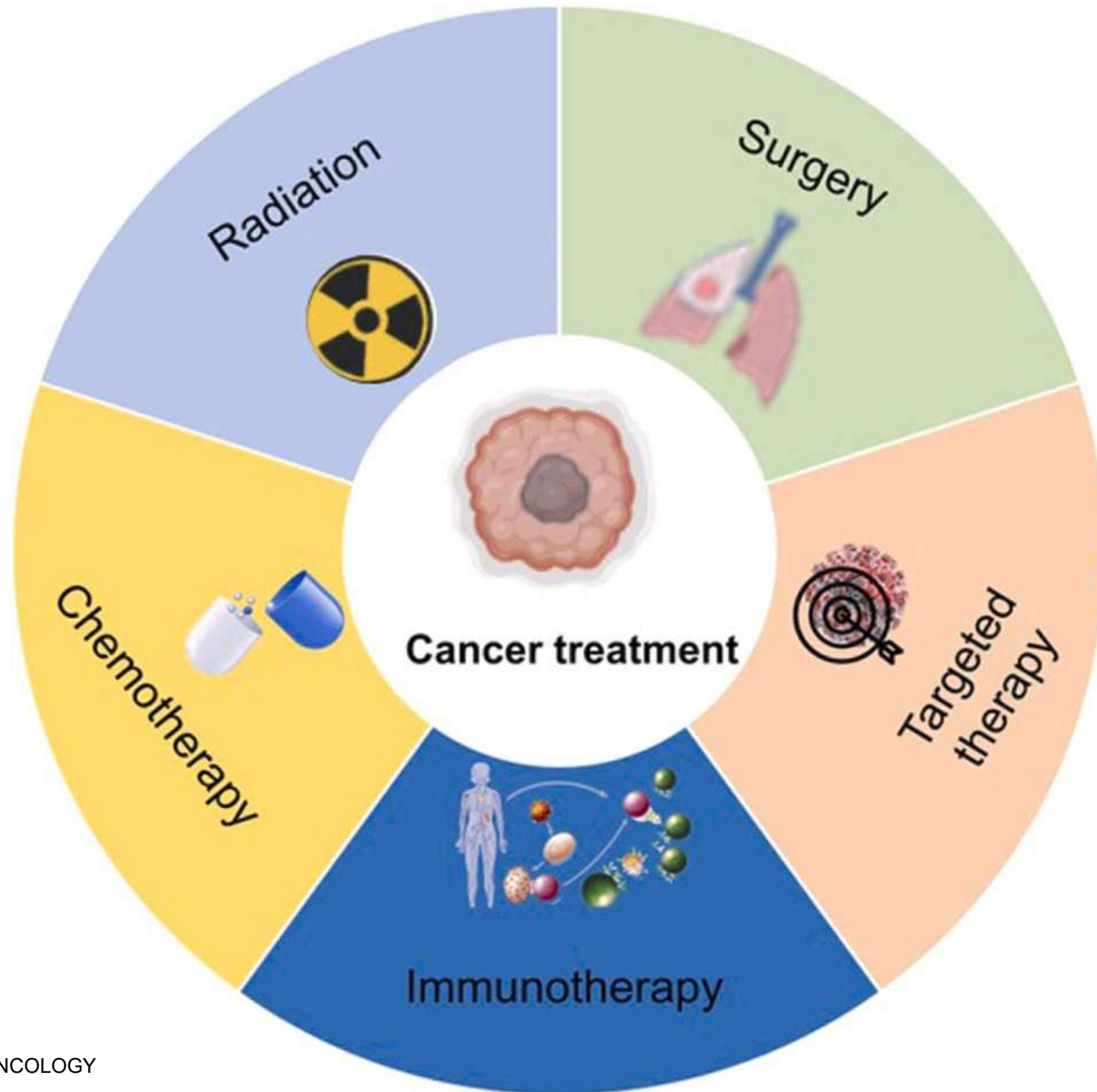

Michiel Daem/ Kankercentrum UZG

Begeleidingsaspecten tijdens radiotherapie

- 1. SITUERING**
- 2. WAT**
- 3. WIE**
- 4. NEVENWERKINGEN**
- 5. PRAKTSCH**
- 6. VEELGESTELDE VRAGEN**
- 7. PERSOONLIJKE ERVARINGEN**
- 8. CASUÏSTIEK**

Situering

Wat

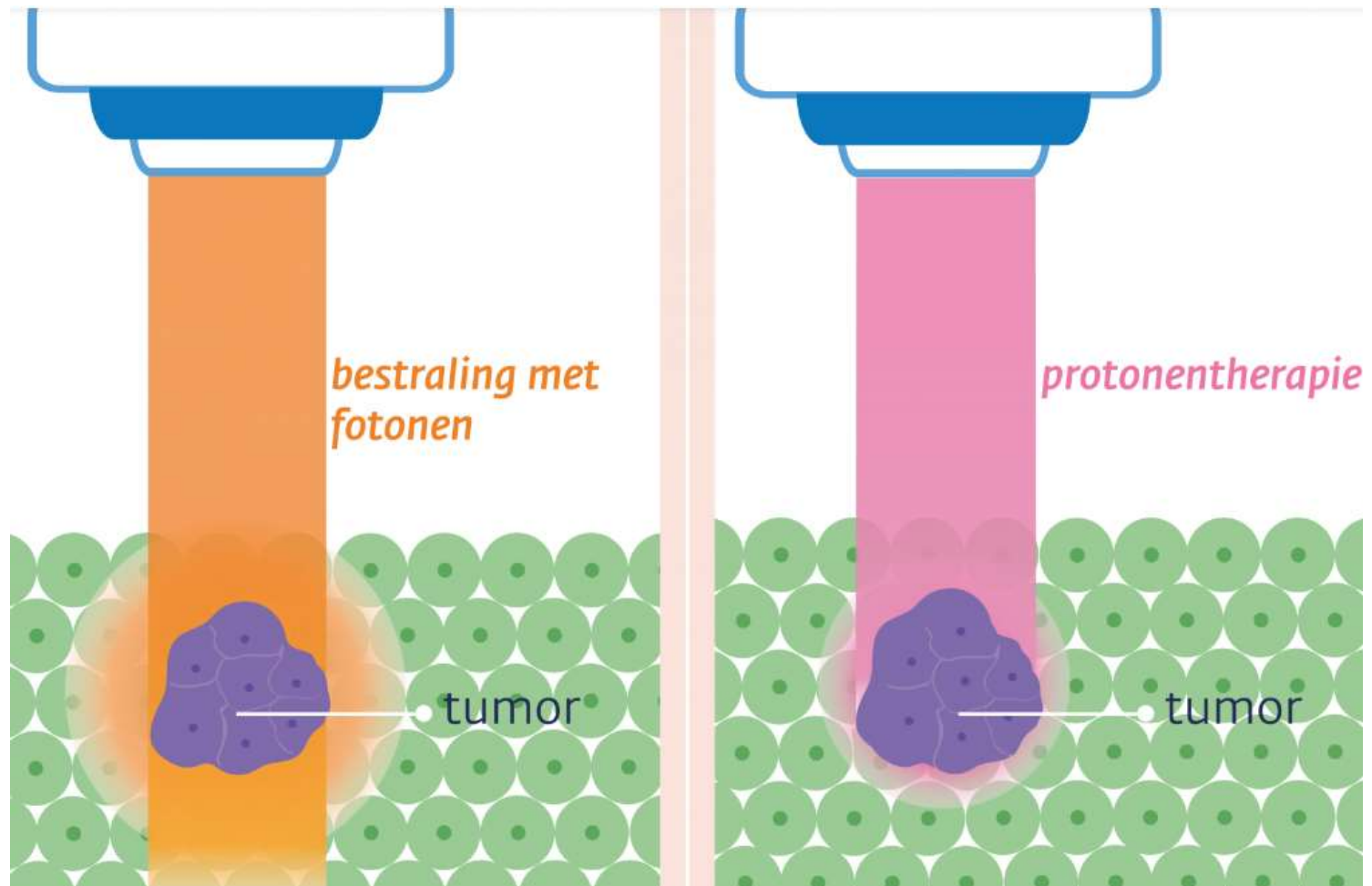
Inleiding

- ▶ 50% oncologische patiënten radiotherapie tijdens ziekteproces
- ▶ Mono versus concomitant
- ▶ Curatief - adjuvant - palliatief
Pijn, bloeding, zwelling
- ▶ Inwendig (brachy) versus uitwendig (teletherapie)
Brachy: Ioden muren, diepvriestoilet
zelfstandigheid pat,...
Prostaat, schildklier, gynaecologisch,...
-> straling omgevende organen en weefsel
beperken

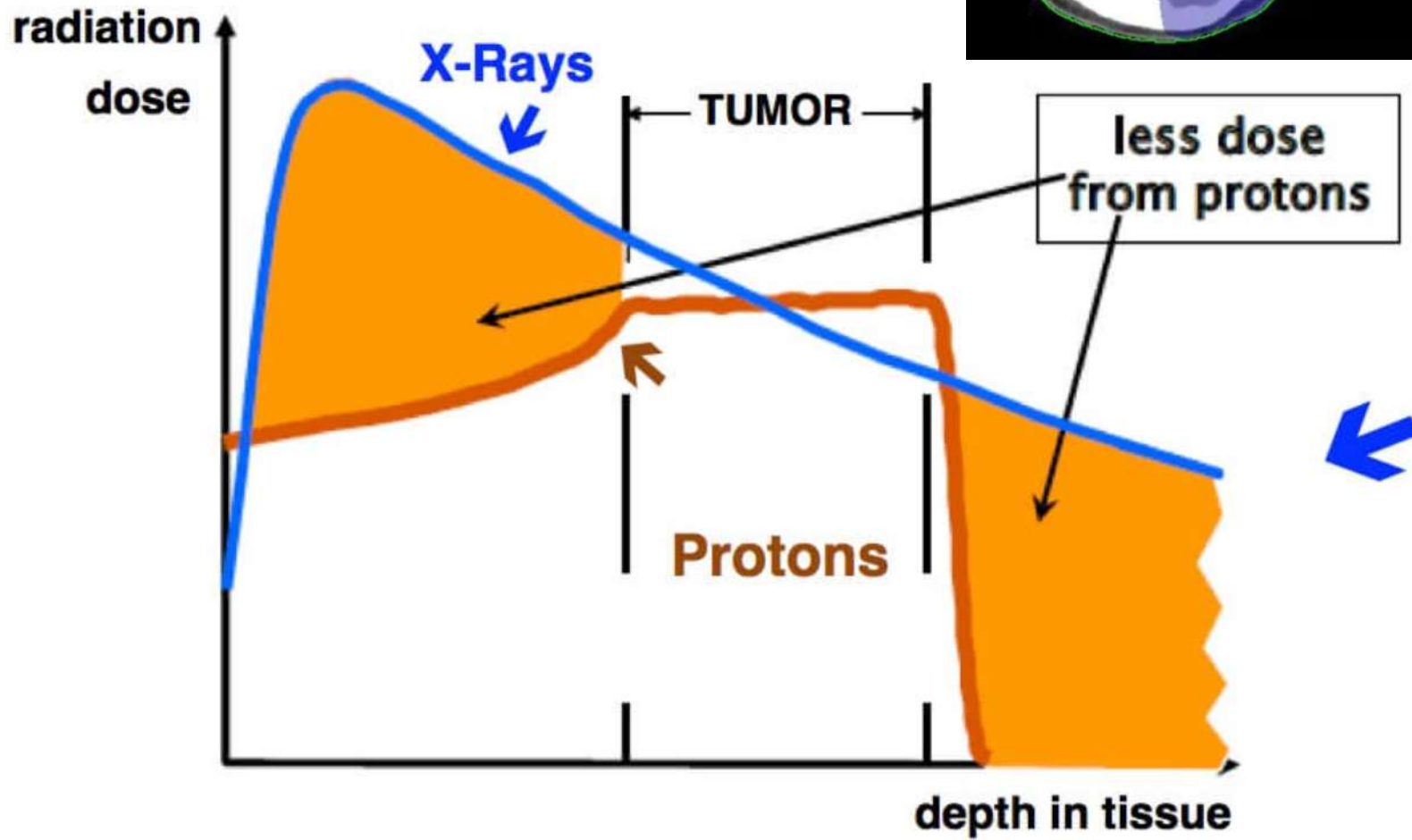
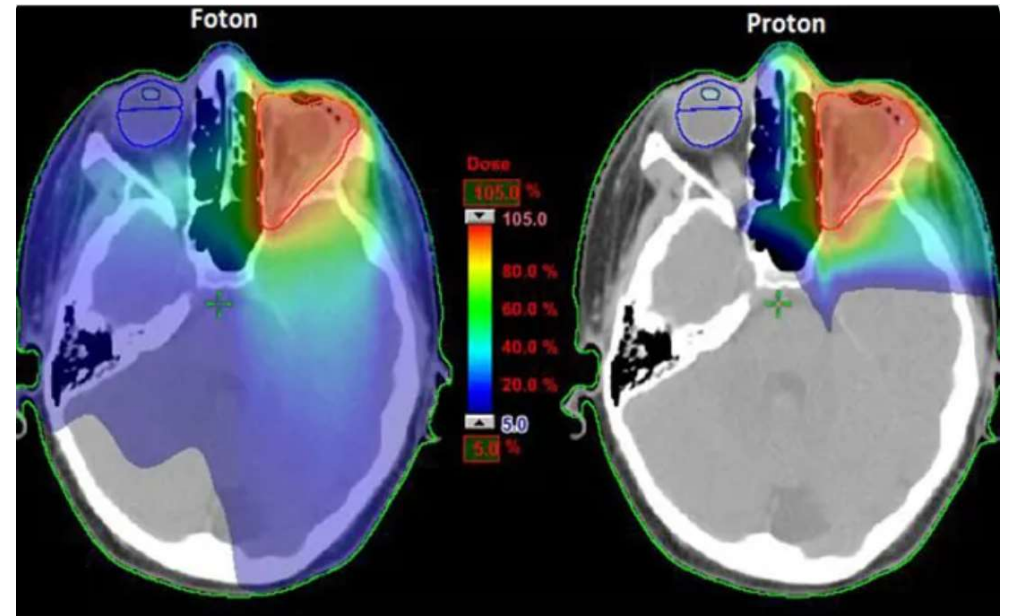
Radiofysica en -biologie

- ▶ Ioniserende straling
 - Schadelijk
 - Gezonde cel herstellen vlotter dan tumorcel
 - Fractionering: meer schade veroorzaken tumor
 - Cumulatie schade tumorcellen
- ▶ Gy: eenheid geabsorbeerde straling
 - ($30 \times 2 \text{ Gy} \neq 2 \times 30 \text{ Gy}$)
- ▶ Limitaties
 - Totaaldosis (tox. vs hogere genezingskans)
 - Dagdosis (2Gy)
 - Volume
 - Totale behandelingstijd

Protonen

Protonen

Wie

Interdisciplinariteit

- ▶ Radiotherapeut
- ▶ Verpleegkundige
- ▶ Planner
- ▶ Psycholoog
- ▶ Sociale dienst
- ▶ Dietist
- ▶ ...

Behind the scenes

- ▶ Dosimetrist (opmaak behandelingsplan)
- ▶ Fysicus (kwaliteitscontrole)

Nevenwerkingen

Radiation effects are **location, depth, & timeframe** specific

Location

What are the nearby structures?

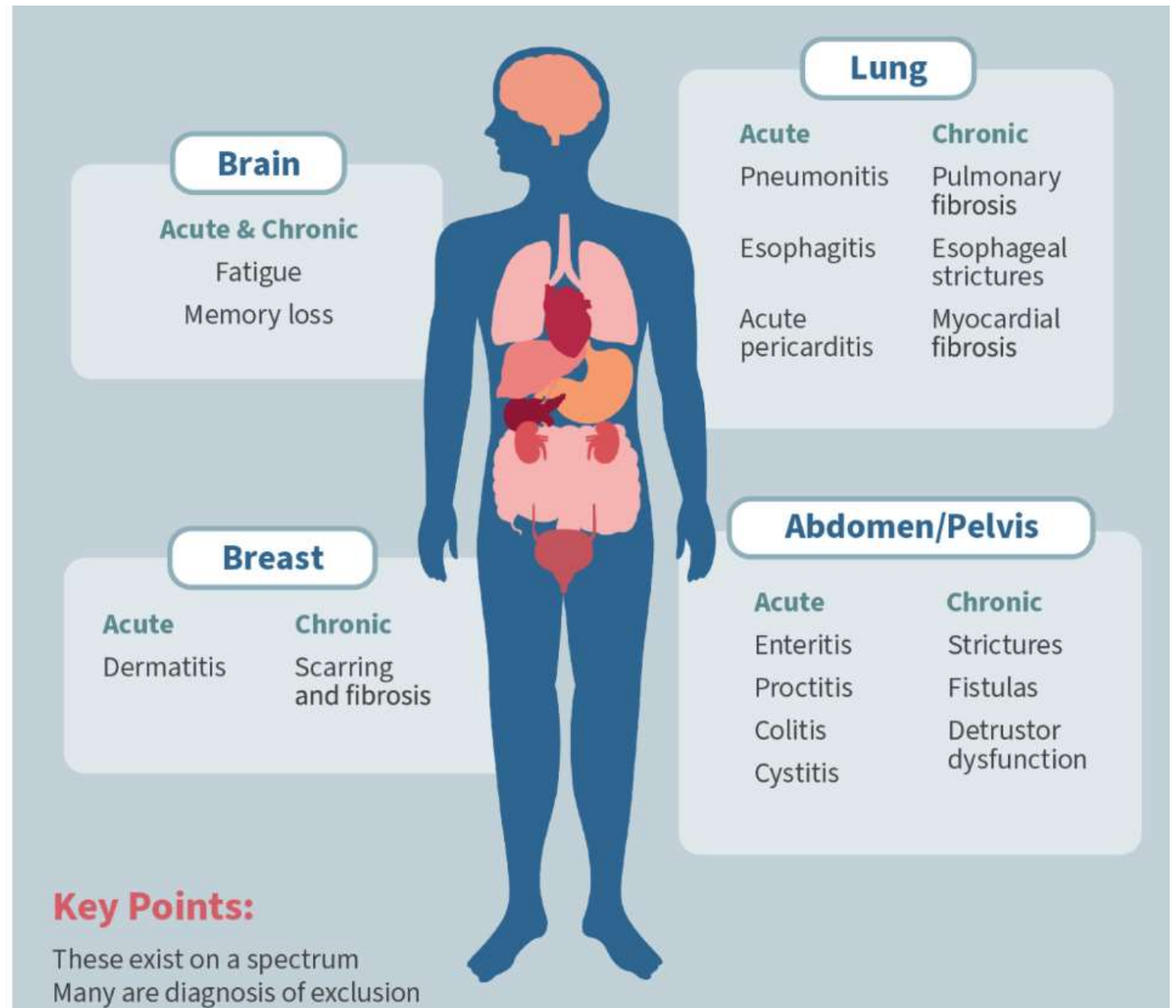
Depth

Is this radiation shallow or deep?

Timeframe

Acute inflammation vs chronic fibrotic changes

Risicofactoren

- Locatie (liezen, perineum, dijen, borsten, oksels, huidplooien, ...)
- Chemotherapie
- Een vorige bestraling in dezelfde regio
- Reeds gevoelige huid voor zonnebrand
- Huid blootgesteld aan wrijving en druk
- Leeftijd (jongeren zijn gevoeliger)
- Slechte voedingstoestand
- Co-morbiditeit (bv. diabetes, hypertensie, systeemziekten zoals reuma, lupus,...)

Raadpleeg arts of verpleegkundige

- ▶ Jeuk
- ▶ Roodheid
- ▶ Pijn
- ▶ Vocht
- ▶ Blaasjes

Praktisch

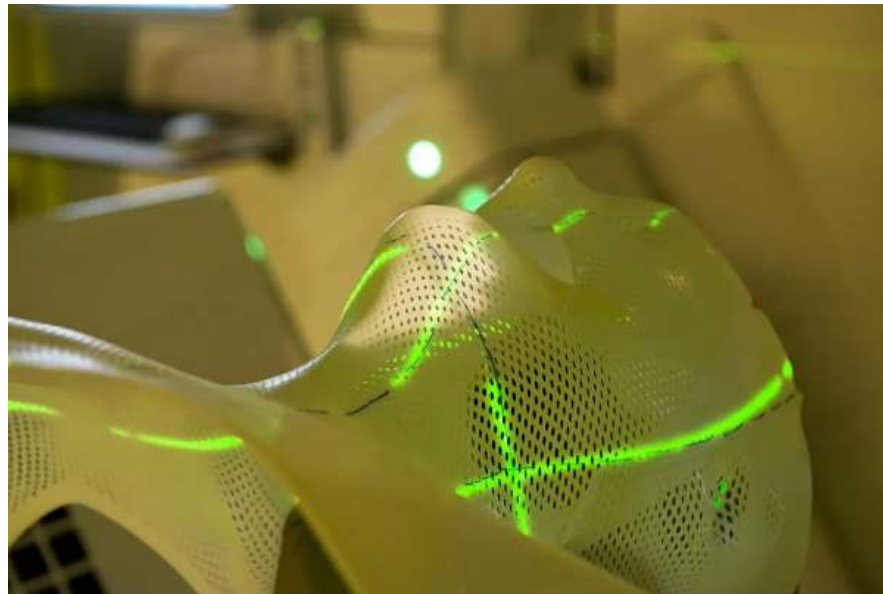

Intake

- ▶ Toelichting behandeling
- ▶ 2 afspraken

CT-simulatie

- ▶ Recente beeldvorming
- ▶ Tumorweefsel onderscheiden van gezond weefsel
- ▶ Aftekenen bestralingsveld op huid
- ▶ Masker (hoofd- en hals, longen)
- ▶ Planning bestralingsvelden

Bestraling

- ▶ Harde tafel
- ▶ Alleen in bunker – intercom en camera
- ▶ Huidmarkeringen behouden (ook niet afwassen na afloop behandeling)
- ▶ 5-20 min

Evaluatie

- ▶ Scan
- ▶ Toxiciteit
- ▶ Vervolgbehandeling

- ▶ <https://www.uzgent.be/video-hoe-verloopt-een-radiotherapiebehandeling>

Veelgestelde vragen

- ▶ Radio-activiteit?
 - ▶ Neen, geen gevaar kinderen of zwangere vrouwen
- ▶ Resultaat CT-simulatie of tussentijdse scanning?
 - ▶ Neen + traagwerkende behandeling
- ▶ Lege blaas?
 - ▶ Prostaat, endeldarm
- ▶ Pijn?
 - ▶ Kleur-, geur-, pijn-, smaak-, sensatieloos

- ▶ Begeleiders tijdens RT?
 - ▶ Neen, evt ouders
- ▶ Duur behandeling in relatie ernst ziekte?
 - ▶ Neen
- ▶ Dagelijks dezelfde dosering?
 - ▶ Ja, soms boost
- ▶ Rijden, werken, ...?
 - ▶ Ja
- ▶ Zwemmen – sauna?
 - ▶ Huidtoxiciteit

- ▶ Seksualiteit?
 - ▶ Ja
- ▶ Fertilititeit?
 - ▶ Afhankelijk locatie (eierstokken, baarmoeder, teelballen)
- ▶ Kaal, permanent?
 - ▶ Bestralingsveld
- ▶ Roken
 - ▶ Slechter uitkomst, meer toxiciteit
- ▶ Toxiciteit in relatie effectiviteit?
 - ▶ Neen

- ▶ Kans op nieuwe tumoren?
 - ▶ Klein, minder 1%
- ▶ Kostprijs bestraling
 - ▶ Volledig terug betaald door ziekteverzekering
- ▶ Taxivervoer, km vergoeding, openbaar vervoer?
 - ▶ Mutualiteit, 0,25 euro (ook consultaties), volledige terugbetaling
- ▶ Mantelzorgers
 - ▶ Verlof medische bijstand

Persoonlijke ervaringen

Lessons learned

- ▶ Angst voor nevenwerkingen vaak ongegrond
- ▶ Claustrofobie masker
- ▶ Dagelijkse sleur, meest intensieve behandeling
- ▶ Lange behandeling zonder feedback effectiviteit
- ▶ Patiëntvriendelijke organisatie (voorkeur uur, parkeerticket, parking, ...)
- ▶ Nood aan psychosociale support, misschien meer ziektegerelateerd dan behandelingsgerelateerd

Lessons learned

- ▶ Patient-empowerment en beschikbaarheid creëren
- ▶ Haargroei na 2 maanden (Minoxidil)
- ▶ Verpleegkundigen toestel cruciale rol (detectie, follow-up, vertrouwensrol,...)
- ▶ Einde behandeling ≠ herstel
- ▶ Herstel vergt tijd
- ▶ Schets herstel en toekomstige behandeling

Informatie

- ▶ Afstemmen op gezondheidsvaardigheden
- ▶ Gevaar voor overshooting: wat is nu relevant?
- ▶ Informatie kan steun bieden, maar ook angst induceren
- ▶ Emoties interfereren bij onthouden en begrip
- ▶ Skilled companionship
- ▶ Gebruik geheugensteunen
- ▶ Invloed media

Hulpmiddelen

- ▶ Spreekuur
- ▶ Informatiebrochures
- ▶ Digitale opvolging
- ▶ Screeningsinstrumenten
- ▶ Groepssessies

Schuw geen onderwerpen...

Besluit

- ▶ Individualiseren
- ▶ Normaliseren
- ▶ Er zijn, Opvangen, Gidsen & Coachen
- ▶ Informeren & Signaleren
- ▶ Advocaat
- ▶ Verwijzen, Coördineren & Samenwerken
(zorgcontinuïteit); zoek aansluiting en contactpunten
- ▶ Patiënt & Naaste

**Ken uw pathologie & behandeling, maar
ook uw patiënt & zijn/haar situatie!**

MICHIEL DAEM

Verpleegkundig specialist oncologie
Kankercentrum

Universitair Ziekenhuis Gent
C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent
T +32 (0)9 332 21 11
E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

